

diate care ne arată că o finanță rea indică o rea economie și nu putem vindeca finanța dacă economia rămâne proastă. Pentru aceasta soluția crizei să *tu a produce mult și a vinde mult*; numai astfel țara își va plăti impozitele și va amortiza datoriile; deoarece criza monetară e un efect al deficitului în producție, nu o cauză. Circulația fiduciară exagerată e numai un simptom al boalei; nu indică nici sărăcie nici bogăție. Presupuneți că se rarefiază, prin orice mijloc, aceeași circulație până la jumătate; a crește prin asta bogăția intrinsecă a țării, reprezentată prin agricultură, industrie și comerț?

Iată pentru ce soluția problemei financiare trebuie căutată în legătură cu substratul său economic și să adoptăm acea soluție care va intensifica la maximum producția și schimbul.

Or dacă studiem condițiile producției vedem că, dacă o deflație bruscă ar fi un dezastru pentru finanțele statului și de almintrelea ar fi și imposibilă în împrejurările de azi, una progresivă ar duce la stagnarea producției și la marasm, din pricina scăderii prețurilor și a suprimării primei întâmplătoare la export pe care o constituie schimbul.

Inflația, dimpotrivă: favorizează producția prin ridicarea prețurilor și exportul prin scăderea schimbului; ea vine în ajutorul statului dându-i mijloace de tezaurizare fără a recurge la impozit sau la împrumut. Ar fi minunată dacă la capătul drumului nu s'ar ridica spectrul bancrutei și al ruinii.

Pentru a ne feri de ambele stînci, trebuie să stabilizăm cursul hirtiei monede, să lovim în comerțul detașat care umflă exagerat prețurile și reduce capacitatea de cumpărare a consumatorului, dar în același timp să luăm toate măsurile pentru refacerea: reînnoirea și complectarea utilajului industrial — căi ferate, porturi, canaluri, etc... și să desființăm, ori cel puțin să reducem la minimum, barierele vamale, pentru că taxele vamale sînt un bir deghizat pus pe consumator în folosul produ-

cătorului; ele încurajează rutina și lenea, protejează mediocritatea și, prin represaliile pe care le provoacă din partea celorlalte țări, prejudiciază industriei și comerțului național.

(Régis de Vibraye. *Mercure de France*).

Relațiile Intelectuale între Franța și Germania

Multe spirite de elită din Franța — afirmă autorul — simt trebuința de a relua legăturile intelectuale cu Germania. A le relua și a le relua îndată, nu poate fi decît un avantaj pentru Franța. „Ignoranța este întotdeauna o cauză de rătăcire și, dintre toate ignoranțele, cea despre inamic este cea mai rea“. Izolarea în care caută să fie ținută Germania se poate întoarce, la urma urmei, împotriva Franței. A nu privi nu înșamnă că nu ești văzut și jocul de străuț este numai în avantajul Germaniei. A întoarce ochii dela vecin, chipul că-l pedepsești, — a refuza să-i apreciezi descoperirile și progresele, este opera vanității franceze — zice autorul. „Este pentru popoare cași pentru indivizi, o îngîmfare, un fel de suficiență care nu e lipsită de nerozie și pe care în mod fatal o întovărășește o oprimare în dezvoltare, adică decadența.“ Trebuia spus cu glas tare, fără teamă de lătrături — continuă autorul că Franța dela sfîrșitul războiului n'a încetat de a perde teren — moral și intelectual... Mărginindu-ne la lumea literelor și artelor — și lăsînd greșelile politice — trebuie recunoscut că nici în aceeași lume, de cele mai multe ori, n'a precumpănit dreapta rațiune. Nu mai vorbim de așa zisa „propagandă“ franceză unde se întîlnește atîta incompetență și sîngăcie.

Sistemul acesta de boicotaș și de voită orbire prezintă un alt pericol: întoarcerea progresivă a privirilor celeilalte țări în altă parte. Și se aduc în sprijinul acestei temeri reflexiile unui scriitor german, cara spune, între altele: „Tinerimea intelectuală a Germa-

nief din 1921 nu aduce pentru problema relațiilor sufletești cu Franța interesul viu dinainte de războiu... Germania lină privește spre Răsărit, întorcînd spatele Occidentului. Aceasta indică o schimbare hotărîtoare. În tot timpul, *a tești din sine* a fost o trebuință a spiritului german, care nu ajunge la forma sa decît după o fecundație venind de-aiurea. Dar atunci, — cînd această tendință de fecundare rămîne vie (adecă nu este împedecată de un naționalism de cultură pedant și învechit). — Deci spiritele se întorc acum spre Rusia și, mai departe, spre Indii și China... Simpatii ce bolșevismul le înfilnește la lînerimea noastră, nu sînt decît aspectul exterior al acestei schimbări. Atitudinea față de bolșevism nu completează. Cea ce interesează este că el este expresia unei schimbări de direcție a inteligenței occidentale"... „Germania a încetat de a privi spre Franța cu interesul celui care așteaptă ceva. Ca să-și înoarcă din nou ochii, ar trebui să apară o personalitate strălucitoare, dovînd că vechile tradiții ale Franței, cași vitalitatea ei nesecată, au de unde să procure nouă hrană lumii, că ea poate să dea aliceva decît variațiuni picante de analiză psihologică și de rafinării literare; că este capabilă să depășească granița auto-diseției artistice și a contracției naționaliste, pentru a purta un cuvînt de viață spirituală în concertul european întreprupt".

Dar relațiile intelectuale dintre cele două țări dacă au fost și sînt împedecate de naționalismul francez — orb și primejdios — nu înseamnă că ele nu pot fi reluate decît pe drumul indicat de cei din grupul *Clarté*. Ei tot așa de puțin cași ceilalți sînt îndreptățiți a vorbi în numele Franței. Legăturile intelectuale dintre cele două popoare sînt de dorit, dar nu cu prealabila denaționalizare a inteligenței.

În introducerea articolului este un pasaj care putea sluji și de încheiere: „zilele de după victorie sînt deosebit de primejdioase", Nietzsche o știa bine, și aceasta îl

facea să scrie după 1870: „Natura omenească suportă mai greu victoria decît înfringerea" și încă și cele cîteva pagini care comentează această frază la începutul „*Considerațiunilor inactuale*" — „pagini atît de elocvente și de înțelepte și a căror meditare ar fi pentru noi de așa mare profit, că le-aș dori afișate pe monumentele noastre publice alături de discursurile Camerei".

(André Gide. *La Nouvelle Revue Française*, Noembrie).

Rusia Țarilor În timpul marelui războiu

La 6 Ianuar 1916, se știa la ambasadă franceză, prin intermediul unui agent în legătură cu Ochrana, că șeful diverselor grupuri socialiste s'au întrunit la Petrograd, cum făcuseră și în Iulie trecut. Conciliabulul era prezidat de deputatul travaillist Kerensky. Obiectul principal al reuniunii era examinarea programului de acțiune revoluționară pe care maximalistul Lenin, refugiat în Elveția, l-a dezvoltat de curînd la congresul socialist internațional din Zimmerwald. Deliberarea deschisă de Kerensky s'a, sfîrșit printr'un acord unanim în ceia ce privește punctele următoare: 1) Înfrîngerile neîntrerupte ale armatei ruse, dezordinea și incuria administrației publice, legendele teribile asupra împărătesei, scandalurile lui Rasputin au discreditat țarismul în spiritul maselor; 2) Poporul e obosit de un războiu în care nu înțelege nici motivele nici scopul, rezerviștilor din depozite le repugnă să meargă pe front, așa încît valoarea militară a armatei combatante scade. În același timp dificultățile economice se agravează neconținut; 3) E foarte probabil că într'un viitor apropiat Rusia va fi obligată să-și repudieze alianțele și să facă pace separat. Cu atît mai rău pentru aliați! 4) Dar dacă această pace e negociată de guvernul imperial, ea va fi o pace reacționară și monarhică. Trebuie însă cu orice preț ca pacea care se va încheia să fie democratică și socialistă. Și Kerensky